

CEVİZİN AŞI İLE ÜRETİLMESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

Sabri DEMİRÖREN (1)

Onur KONARLI (2)

GİRİŞ

Memleketimizde ceviz tohumdan üretilmekte ve geniş mânâda aşı ile üretim yapılmamaktadır. Bunun sebebi aşı ile üretimin cevizde diğer türlere nazaran daha zor oluşundan ileri gelmektedir.

Tohumdan üretim yapılması sebebi ile genetik açılmalar olmakta ve belli bir çeşidin teksiri mümkün olmamaktadır. Bu çeşitlerin standardize edilememesi yönünden olduğu kadar pazar istekleri yönünden de arzu edilmeyen bir husustur. O yüzden cevizde çeşitlerin seçiminden önce vejetatif üretme problemlerinin halli icabetmektedir.

Bu demostiratif çalışmada uygulanan göz aşılıları ile üretim daha ucuz, süratli ve pratik olmaktadır (2). Yine bu çalışmada muhtelif aşı bağı kullanılmış ve ceviz için hangisinin daha uygun olduğu araştırılmıştır.

1967 senesinde muhtelif aşı tipleri denenmiş fakat netice müsbet olmamıştır. Fakat 1968 senesinde yapılan çalışmada kalem alınırken hususî bir metod kullanılmıştır. 1967 senesinde yapılan çalışmada bu metod uygulanmamıştır.

MATERYAL VE METOD

Anaç olarak iki yaşlı çöğürler kullanılmıştır. Bu çöğürlere iki tip göz aşısı yapılmıştır:

- 1) Yama aşı (Patch budding)
- 2) Bilezik aşı (Ring budding)

«T» göz aşısının cevizlerde muvaffakiyetli neticeler vermediği bilinmektedir (1.4).

Aşı bağı olarak dışardan ithal edilen yapışkan bez şerit ile yeşil plâstik kullanılmış, öteden beri kullanılan rafya da denenmiştir.

(1) Yalova — Meyvecilik Seksiyonu Şefi

(2) Yalova — Meyvecilik Seksiyonunda Müttehassıs

Aşıların hepsinde kalem olarak «Yalova Köşeli» ceviz çeşidi kullanılmıştır. Bütün aşılar 23 Ağustos 1968 tarihinde Yalova Bahçe Kùltürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi fidan üretim parselinde yapılmıştır.

Aşı tarihinden 21 gün evvel aşı kalemi olarak kullanılacak dallar «Yalova Köşeli» ceviz çeşidinde tesbit edilmiş ve dallardaki yapraklar, yaprak sapı dalda kalacak şekilde kesilmiştir. Aşılarda kullanılan gözler bu yaprakları kesilen dallardan alınmıştır.

İki normal aşı çakısının arasına tahta koyarak birleştirilmiş ve aşılarda bu iki yüzölü çakılar kullanılmıştır.

1 Ekim 1968 de bütün muamelelerdeki tutan veya tutmayan aşılar sayılmıştır. Aşı yapıldıktan 18 gün sonra yapışkan şerit ve rafya sökül-müş fakat plâstik aşı bağıni kesmek gerekmediğinden bırakılmıştır (3).

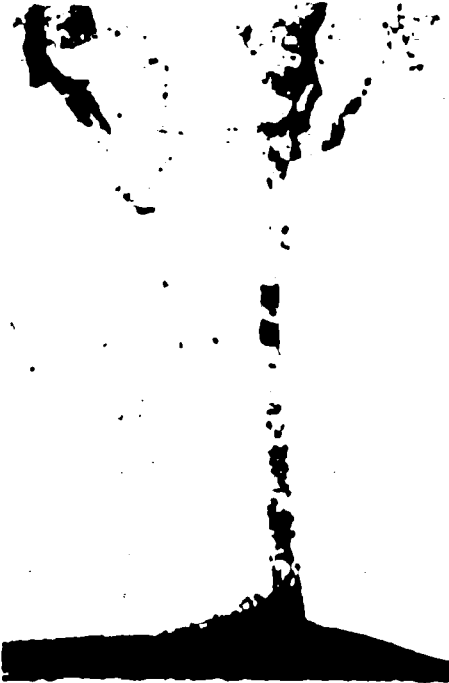
Resim 1. — Yama aşıda anacın iki yüzölü çakıyla kesilmesi (orijinal)

Resim 2. — Kesilen kabuğun çakıyla kaldırılması (orijinal)

Resim 3. — Kalemnden aşî gözünün alınması. (orijinal).

Resim 4. — Alınan gözün, anaçta yerine takılması (orijinal)

Resim 5. — Aşının yapışkan bez şerit-
le bağlanması. (orijinal)

S O N U Ç L A R

Tablo: 1. — «Yalova Köşeli» ceviz çeşidinde muhtelif aşı bağı kullanılarak yapılan göz aşısı deneme sonuçları. (Yalova - 1968)

Aşı şekli	Aşı meteryalı	Yapılan aşı toplamı	Tutan aşı miktarı	Aşıların tutma % desî
Bilezik aşı	Şerit	44	27	% 61
Yama aşı	Şerit	46	16	% 34
Bilezik aşı	Rafya	43	19	% 44
Yama aşı	Rafya	47	25	% 53
Bilezik aşı	Plâstik	10	6	% 60
Yama aşı	Plâstik	21	15	% 71
Bütün muamelelerde bilezik aşı tutma nisbeti				% 53
Bütün muamelelerde yama aşı tutma nisbeti				% 49

1 — Genel olarak yama aşı (Patch budding) bilezik aşıya (Ring budding) nazaran şu avantajlara sahiptir.

- a) Daha süratli yapılmaktadır.
- b) Anaç ve kalemin aynı olmasına lüzum göstermemektedir.
- c) Bilezik aşıda kambiyum tamamen kesildiği için aşının üstünde şişkinlikler olmaktadır.
- d) Her ikisinde tutma nisbeti aynı sayılabilir.

2 — Aşı tutma yüzdesi plâstik aşı bağında en yüksek olmuştur. Yaprışkan şerit ile rafya arasında tutma nisbetleri arasında fark yoktur.

3 — Cevizde aşı ile üretme için kalemin yapraklarının 2 veya 3 hafta evvel kesilmesi şarttır.

T A R T İ Ş M A

Bu çalışma ile cevizin uygun metod tatbik edildiği takdirde aşı tutma vüzdesinin yükselebileceği anlaşılmış bulunmaktadır. Bu metod kullanılmadan yapılan çalışmalardan müsbet netice alınamamıştır. Bu hale göre kalemin yapraklarının aşından 2-3 hafta evvel kesilmesi ceviz aşısında en mühim teknik işlem olmaktadır (1, 4).

Kullanılan aşı bağları arasında plâstik en iyi neticeyi vermiştir. Yapışkan şerit ve rafya arasında fark bulunamamıştır. Yapışkan şeridin Türkiye'de temininin zor oluşu ve muhtemelen diğerlerinden pahalı oluşu sebebi ile şimdilik tavsiye edilemez.

Halihazırda fidanlıklarda rafya kullanılmakta fakat, rafyanın plâstikçe nazaran birçok menfi yönleri bulunmaktadır. Bunların başlıcalarından ikisi rafyanın ithal edilme mecburiyeti ile aşidan bir müddet sonra kesilmesinin gerektiği hususlarıdır. Yukarıda adı geçen hususlar plâstik aşı bağı için yoktur. Yerli imal edildiği gibi, aşidan sonra kesmeğe de ihtiyaç göstermemektedir (3). Bu durumda ceviz en iyi aşı bağı olarak plâstik (polietilen) gösterilebilir.

Bu çalışma iki yaşlı çöğürler üzerinde yapılmıştır. Seneye yapılacak çalışmalar tek senelik çöğürler üzerinde aşı tutma yüzdesini artırıcı yönde olacaktır (1).

Bu arada kalem alınan dallardaki yaprakların aşidan kaç gün evvel kesilmesinin icap ettiği hususunun ilerdeki senelerde incelenmesi gerekmektedir (1).

Ö Z E T

Yalova Bahçe Kültürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi Fidan üretme parselinde cevizin aşı ile üretilmesi mevzuunda demonstratif bir çalışma yapılmış ve aşağıdaki neticeler alınmıştır.

1) Bilezik aşı ve yama aşı olmak üzere iki tip aşı kullanılmış ve aşı tutma yüzdesi bakımından aralarında büyük bir fark bulunamamıştır. Bilezik aşıda tutma nisbeti % 53, yama aşıda % 49 dur. Yama aşının daha süratli yapılabilmesi ve anaç kaleminin aynı büyüklükte olmasına lüzum göstermemesi sebebi ile tercih edilmelidir.

Ayrıca bilezik aşıda kambyum kesildiği için aşı yerinin üstünde şişkinlikler olmuştur.

2) Kullanılan aşı bağları içinde plâstik aşı bağı en iyi netice vermiştir (tutma nisbeti % 71). Rafya ve yapışkan şeridin ithal edilmesi gerektiğinden, plâstik aşı bağının tercih edilmesi gerekir.

Aşılar yapılmadan evvel kalem olarak kullanılan «Yalova Köşeli» cevizin dallarındaki yapraklar, yaprak saplarında 21 gün evvel koparılmış ve yaprak sapları dal üzerinde bırakılmıştır. Aşılar iki senelik çöğürler üzerine yapılmıştır.

S U M M A R Y

Walnut propagation by budding was performed at Yalova Horticultural Research and Training Center.

Twenty one days before budding the leaves were removed from the

shoots of «Yalova Köşeli» walnut variety, which were used as Scion the leave petioles were left on the shoots. Budding was done on Two years old seedlings. Following results were obtained.

1 — Patch budding and Ring budding methods were used. These Two types of budding gave the same results.

The percentage of take with ring budding was 53 and with patch budding 49. Bud patch budding should be preferred because it is easier to do.

2 — From the tying tapes, the best result was obtained from plastic. (percentage of take was 71). Raffia and adhesive tape have to be imported from abroad, therefore the plastic ribbons should be preferred.

LİTERATÜR KAYNAKLARI

- 1 — CHILDERS F. NORMAN, Modern Fruit Science, Horticultural Publications, Rutgers - The State University, Nichol Avenue new Brunswic, new Jersey, 1966.
- 2 — HARTMANN T. HUDSON AND KESTER E. DALE, Plant Propagation Principles and Practices, Engle Wood Cliffs. H. J. Prentice - Hall, inc, 1965.
- 3 — KONARLI ONUR, Aşı bağı olarak rafya yerine Polietilen şerit kullanılması, Yalova - Bahçe Kültürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi Dergisi, Cilt I, Sayı I, Mart 1968.
- 4 — REED A. CLARENCE - DAVIDSON JOHN, the Improved Nut Trees of North America and How to Grow, Newyork the Devin - Adair Company, 1958.